

LVAT nutartis dėl duomenų kiekio mažinimo principo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigoje (administracinė byla Nr. A-222-261/2022)

2022 m.

SUTRUMPINIMAI

ADTAĮ – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas

Inspekcija – Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija

BDAR arba reglamentas – Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas

Inspekcija 2020 m. atliko planinį patikrinimą įstaigoje, teikiančioje ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą (toliau – Ugdymo įstaiga). Atlikdama tikrinimą Inspekcija nustatė, kad rinkdama duomenis, įrodančius Ugdymo įstaigos nelankymo priežastis, Ugdymo įstaiga, be kita ko, renka ir tokius duomenis, kaip tėvų (globėjų) darbovietė, faktas, jog vaikas lankėsi ir kada lankėsi gydymo įstaigoje bei konstatavo, kad tokiu būdu Ugdymo įstaiga **pažeidė tikslo apribojimo ir duomenų kiekio mažinimo principus**, įtvirtintus BDAR. Inspekcija nurodė Ugdymo įstaigai iš vaiko tėvų (globėjų) nerinkti dokumentų, pagrindžiančių Ugdymo įstaigos nelankymo priežastį su tikslu apskaičiuoti mokėtino mokesčio už Ugdymo įstaigą dydį; patikslinti veiklos įrašus tvarkomų duomenų apimties klausimu, atsižvelgiant į Inspekcijos sprendime padarytas išvadas dėl galimų šiais tikslais tvarkyti asmens duomenų apimties; apie nurodymų įvykdymą informuoti Inspekciją, pateikiant tai patvirtinančius įrodymus. Ugdymo įstaiga buvo įspėta, kad neįvykdžius įpareigojimų, Inspekcija turi teisę pradėti administracinio nusižengimo teiseną Ugdymo įstaigos atžvilgiu.

Ugdymo įstaiga, nesutikdama su Inspekcijos sprendimu, kreipėsi į teismą ir nurodė, kad vykdydama sprendimą pažeis norminį teisės aktą – Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2019 m. gruodžio 4 d. sprendimu Nr. 1-305 patvirtinto Mokesčio už vaiko išlaikymą Vilniaus miesto savivaldybės mokyklose, įgyvendinančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas (toliau – Aprašas), kuris pareiškėjui yra privalomas, todėl viršys Ugdymo įstaigai suteiktus įgaliojimus ir dėl tokio pažeidimo jos vadovui gali grėsti atsakomybė. Ugdymo įstaiga taip pat nurodė, kad nepanaikinus Inspekcijos sprendimo, patenka į situaciją be išeities, nes nepanaikinus Inspekcijos sprendimo, Ugdymo įstaiga pažeistų Aprašo nuostatas, o įvykdžius įpareigojimus gali būti pradėta administracinio nusižengimo teiseną.

Inspekcija atsiliepiame į skundą nurodė, kad nekonstatavo, jog konkretus teisės norminis teisės aktas – būtent Aprašas – prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams (šiuo atveju BDAR), tačiau nustatė, kad Ugdymo įstaigos atliekamas asmens duomenų tvarkymas neatitinka BDAR įtvirtintų tikslo apribojimo ir duomenų kiekio mažinimo principų. Taip pat Inspekcija Ugdymo įstaigai pateikė nurodymus, tačiau nepradėjo administracinio nusižengimo teisenos.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Vilniaus miesto savivaldybė teigė, kad Aprašas yra galiojantis ir jo normos yra privalomos visiems Vilniaus mieste esantiems lopšeliams-darželiams, o Ugdymo įstaigos vadovas, nevykdęs Aprašo nuostatų, pažeistų vidaus tvarką, dėl teismo prašė Ugdymo įstaigos skundą tenkinti.

Vilniaus apygardos administracinis teismas Ugdymo įstaigos skundą atmetė. Vadovaudamasis BDAR ir ADTAĮ teismas akcentavo, kad nagrinėjamu atveju yra itin aktualus **duomenų kiekio mažinimo principas**, kuris nustato, kad tvarkomi asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir tik tokie, kurių

reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi. Šis tikslas apriboja duomenų, kurie yra tvarkomi, apimtį. Teismas atkreipė dėmesį, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra konstatavęs, kad BDAR yra bendro pobūdžio tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse – todėl jis savo paties pobūdžio ir vietos Europos Sąjungos teisės šaltinių sistemoje veikia iš karto ir gali suteikti fiziniams asmenims teises, kurias nacionaliniai teismai privalo ginti. Tiesioginis BDAR taikymas reiškia, kad jo įsigaliojimas ir palankus ar nepalankus taikymas tam tikriems teisės subjektams nepriklauso nuo jokių nacionalinės teisės priemonių priėmimo, nes griežtas šio įsipareigojimo laikymasis yra privaloma vienalaikio ir vienodo reglamentų taikymo visoje Europos Sąjungoje sąlyga. Teismas pabrėžė, kad pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimus tais atvejais, kai tuos pačius teisinius santykiu reguliuoja ir reglamento, ir nacionalinės teisės nuostatos, visų pirma, turi būti vadovaujama reglamento normomis. Būtent reglamentas tokiu atveju yra pagrindinis teisės aktas, kuriame įtvirtintas reguliavimas taikomas tiesiogiai.

Ugdymo Įstaiga, nesutikdama su pirmosios instancijos teismo sprendimu, kreipėsi su apeliaciniu skundu į LVAT, iš esmės skundą grįsdama tais pačiais argumentais. LVAT teisėjų kolegija Ugdymo įstaigos skundą atmetė ir pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą, ir, įvertinęs apeliacinio skundo nagrinėjimo ribų taisyklę, pasisakė tik dėl BDAR taikymo viršenybės prieš nacionalinę teisę ir pakartotinai konstatavo, kad BDAR yra tiesioginio taikymo Europos Sąjungos teisės aktas ir juo užtikrinamas vienodas Europos Sąjungos teisės taikymas visose valstybėse narėse. Taip pat LVAT rėmėsi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2019 m. birželio 25 d. didžiosios kolegijos sprendimu *Daniel Adam Popławski (C-573/17)*, kur buvo konstatuota, kad kiekvienas nacionalinis teismas, nagrinėdamas jo jurisdikcijai priklausančią bylą, kaip valstybės narės institucija privalo netaikyti jokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Europos Sąjungos teisės normai, kuri yra tiesiogiai veikianti jo nagrinėjamoje byloje. Taigi apeliacinės instancijos teismo išaiškinimu šioje byloje Inspekcija, nustačiusi BDAR nuostatų pažeidimą, neprivalėjo vertinti Aprašo atitikties BDAR ir pripažinti prieštaravimą BDAR, tačiau nustačiusi pažeidimą turėjo pareigą jį tiesiogiai kvalifikuoti pagal BDAR nuostatas.

<http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=7eab14f4-bb4c-412b-979c-82d84debfcd5>